

Nicolae PRELIPCEANU

O tragedie sovietică

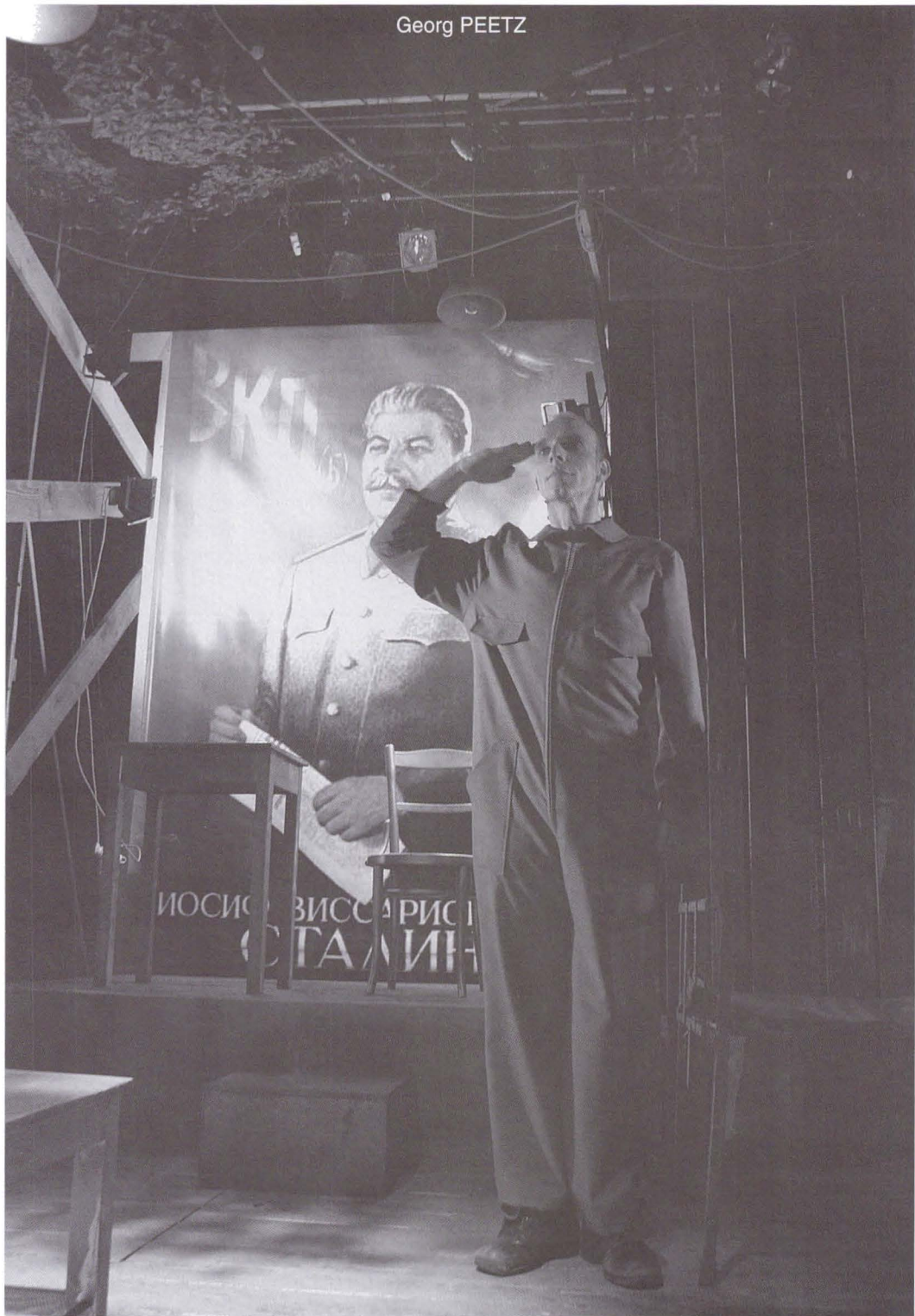
O întâmplare tragică și grotescă din al doilea război mondial este subiectul sau, mai bine zis, punctul de pornire al subiectului piesei lui Barry Collins, **Judecata**, pe care Teatrul German de Stat din Timișoara a prezentat-o într-una dintre primele zile ale lui mai a.c. la București. Pe scurt, șapte ofițeri ai Armatei Roșii – printre care un colonel – căzuți prizonieri la nemți, sunt închiși într-o cameră foarte înaltă, cu ziduri groase și fereastră inaccesibilă, dintr-o mânăstire din sudul Poloniei, pentru care se dăduseră lupte disperate mai multe săptămâni. Sunt închiși goi acolo, iar după ce nimeni nu mai deschide ușa temniței câteva zile, aud zgomotele specifice retragerii, apoi se instalează liniștea. O liniște amenințătoare. Colonelul controlează ușa: e imposibil de deschis. Ajung cu chiu cu vai la gratii, făcând o piramidă, și văd că nu mai e nimeni pe-afară. Așadar, sunt condamnați. Zilele trec, nimeni nu le aduce nici apă, nici mâncare. Colonelul propune să se tragă la sorți și este prima victimă. Povestea uciderii prin sugrumare a patru dintre ei, pentru că unul, de fapt un subofițer, a murit singur, o spune unul dintre cei doi care s-au salvat, căpitanul Vukhov, în fața Tribunalului Militar sovietic, improvisat după descoperirea lor în temniță – cu capetele camarazilor înșirate într-un colț. Cel de-al doilea, căpitanul Rubin, s-a salvat, și el, dar este un mort viu, din punct de vedere psihic o legumă. Detaliile pe care le dă căpitanul Vukhov încercând să se apere sunt desigur rodul imaginației dramaturgului și au menirea de a-l impresiona pe spectator. Ceea ce se și întâmplă. Toată pledoaria căpitanului este în favoarea unei normalități a anormalului. În condiții anormale, anormalitatea devine normalitate, sugerează și regizorul excelentului spectacol, Alexander Hausvater. Acesta a știut să adune în jurul înspăimântătoarei povestiri a ofițerului rus clișeele eroice ale propagandei sovietice din timpul și de după război. Scenografia simplă, semnată de George Petre, împrumută poncifele eroice cu care generații întregi au fost intoxicate decenii de-a rândul, ca și muzica eroică, victorioasă, sunând a gol, semnată de Daniel Simion. Cei cărora le era dor de Stalin își pot ostoi dorul timp de o oră și jumătate, văzându-l într-un imens și ultraretușat portret.

În rolul căpitanului Vukhov, actorul Georg Peetz realizează un tur de forță, pentru că, în fond, rolul său este unul de povestitor, ceea ce ar putea ucide dramatismul. Dar, dimpotrivă, jocul foarte natural, nuanțat, ai zice împreună cu publicul, al lui Georg Peetz, actor pe care l-am mai văzut într-un spectacol de Alexander Hausvater, Athenée Palace, jocul său, spun, transformă o povestire terifiantă într-o tragedie de dimensiunile celei din jurul Medeei. Căci căpitanul își aduce aminte, în paralel cu scenele de canibalism, relațiile sale omenești, unele din copilărie, cu unul dintre camarazii săi din al cărui trup a trebuit să se hrănească. Trimiterile pe care Alexander Hausvater, împreună cu actorul său principal, le activează bat în toate direcțiile, de la Antichitate și până la împărțășirea simbolică din trupul Mântuitorului. Desigur, acestea sunt ascunse în stralul doi sau trei al spectacolului, nefiind proclamate retoric.

Am uitat să spun că halucinantă detenție a ofițerilor ruși a durat 60 de zile, după care au fost eliberați de trupele sovietice.

Cum spectatorii sunt întâmpinați încă din foaier cu muzică eroică sovietică și scenografie de război, plus obligația de a li se pune pe piept numele, scris de funcționarii tribunalului militar, acestora li se cere, în final, să voteze: vinovați sau

Georg PEETZ

nevinovați. Majoritatea votează: „Nevinovați!” și președinta tribunalului acceptă decizia ca fiind cea justă, iar cei doi sunt îndemnați să plece spre fundul sălii, unde, dar acolo, oprțiți în fața unui zid imaginar, îi va lichida cu propriul ei pistol. Rolurile celor două gardiene și al președintei de tribunal sunt puțin ofertante, dar nici interpretele, Ioana Iacob, Isolde Cobeț și Simona Vintilă, nu reușesc să fie mai mult decât niște figuri palide. Rolul mut al maiorului Rubin este interpretat cu acuitate de Radu Miodrag Vulpe. Dar, în fapt, tot spectacolul este dus în spate de Georg Peetz, ceilalți fiindu-i ceva mai mult decât accesoriile scenografice, cum ar fi oasele sau organele omenești, pe care acesta le arată din când în când publicului-tribunal spre a fi mai convingător.

Pe mine, cel silit să trăiască zeci de ani cu presiunea eroismului Armatei Roșii pe cap, spectacolul mă proiectează într-o lume cunoscută. În paranteză fie spus, împărtășesc din toată inima aversiunea estonienilor care nu mai vor să vadă stătuia eroului sovietic în mijlocul capitalei lor. Întrebarea pe care mi-o pun este: ce spune și cât spune o asemenea montare unor spectatori din generațiile de după comunism, cum erau majoritatea celor care umpleau sala Atelier a Teatrului Național din București, unde am văzut spectacolul.

Teatrul German de Stat din Timișoara – Judecata de Barry Collins. Regia: Alexander Hausvater. Scenografia: George Petre. Muzica: Daniel Simion. Cu: Georg Peetz (*Vukhov*), Radu Miodrag Vulpe (*Rubin*), Ioana Iacob (*Judecătoarea*), Isolde Cobeț și Simona Vintilă (*Gardiencele*). Data premierei: 8 mai 2007.

Canta Napoli, Napoli matrimoniale...

Noua premieră a Teatrului Național din București face parte din seria de succese de public prezumate. Comedia lui Eduardo de Filippo, *Sâmbătă, duminică, luni*, este una dintre piesele de repertoriu comic de secol XX cu care orice trupă poate să apeleze la eternul „popor” al politicienilor, aici numit public. Ce dacă or să strâmbe din nas criticii pretențioși (parlamentarii, în cazul recent al președintelui suspendat), noi ne adresăm publicului, iar publicul se va bucura. Piesa comediografului italian, intitulată cam anodin, își îndreaptă spectatorul către „problemele familiale”, aceleași în mai toate secolele moderne, deși aici, în mediul conservator napoletan, ele capătă nuanțe de negăsit aiurea și în orice caz nu într-o lume mult liberalizată, cum e aceea a noastră. Tocmai de aici rezultă, poate, și comicul irezistibil al situațiilor din piesă, aduse pe scenă de regizorul Dinu Cernescu, împreună cu o trupă din toate generațiile Naționalului. Distribuția îi cuprinde pe: Cecilia Bârbora, în rolul matroanei, *Dona Rosa*, Costel Constantin, în rolul capului familiei, *Don Peppe*, Afrodita Androne, servitoarea *Virginia*, Gavril Pătru, în *Rocco*, unul dintre cei doi fii, cel mai prominent, Vitalie Bichir, amicul său *Federico* și logodnicul surorii lui Rocco, *Giulianella*, interpretată de Irina Cojar, Matei Alexandru, în rolul bunicului *Don Antonio*, socrul mic, ca să spun așa, Ileana Stana Ionescu în rolul *Amelia*, *Dona Meme*, sora capului familiei, Marius Rizea în rolul fiului Donei Meme, *Attilio*, George Motoi în *Raffaello*, fratele capului familiei, Traian Stănescu, în rolul contabilului *Luigi Ianiello*, Rodica Mureșan în rolul soției sale, *Elena*, Cristian Crețu în *Michele*, fratele servitoarei, Dragoș Ionescu, *Roberto*, celălalt fiu, cel mare, al familiei, și Liliana Hodorogea, în rolul *Mariei Carolina*, soția lui. Cu o scenografie clasică, mobilier mic-burghez